

Natuurtoets Podium Amersfoort Vathorst

Ecologisch Adviesbureau Viridis bv
Beesdseweg 3-18
4104 AW Culemborg

T 0345 753 275
E info@bureau-iridis.nl
W www.bureau-iridis.nl
KvK 110 557 87
Btwnr NL 8212 39 119 B01
IBAN NL46 TRIO 0198 4486 00

Tekst: S. (Susan) Zwerver
Veldonderzoek: E.-J. Slot, E. van der Ploeg, J. Hooymans,
en J. Giessen
Foto's: E.-J. Slot

Foto voorblad: Podium, Amersfoort Vathorst

Projectnummer: 2017-14
Wijze van citeren: Zwerver, S., 2017. Natuurtoets Podium Amers-
foort Vathorst. Ecologisch Adviesbureau Viri-
dis, Culemborg, PRNR-2017-14.

In opdracht van: Ontwikkelingsbedrijf Vathorst Beheer BV
Contactpersoon: Martin van der Barg

Status: Definitief, 25 september 2017
Ondertekening: J.J. (Jort) de Bosch Kemper
Paraaf:

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van de opdrachtgever zoals hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit deze rapportage mag worden vermenigvuldigd of openbaar gemaakt worden door middel van scanning, druk, internet, fotokopie of andere wijze zonder schriftelijke toestemming van de opdrachtgever en Ecologisch Adviesbureau Viridis bv, noch mag het zonder deze toestemming voor een ander doel gebruikt worden dan waarvoor het vervaardigd is.

Ecologisch Adviesbureau Viridis is niet aansprakelijk voor vervolgschade, alsmede schade die voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van de werkzaamheden, kaartmateriaal (Basis Registratie Topografie Kadaster 2017, tenzij anders wordt vermeld) inclusief getoonde begrenzingen of andere gegevens verkregen van Ecologisch Adviesbureau Viridis. De opdrachtgever vrijwaart Ecologisch Adviesbureau Viridis voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Omdat ecologisch onderzoek een momentopname is, kan de aanwezigheid van beschermde soorten soms niet worden uitgesloten of bevestigd. Daarnaast is de natuurwetgeving aan verandering en jurisprudentie onderhevig. Ecologisch Adviesbureau Viridis is mede om die redenen lid van het Netwerk Groene Bureaus, brancheorganisatie voor kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging van ecologische adviesbureaus. Hierdoor zijn wij zo goed mogelijk op de hoogte van de nieuwste ontwikkeling op het gebied van ecologie en wetgeving. Door de inzet van conform de wet ter zake kundige ecologen, waarborgen wij onze onderzoekskwaliteit. Wij zijn echter niet aansprakelijk voor de gevolgen van onverwacht verschijnende of verdwijnende flora of fauna, noch voor de gevolgen van veranderende wetgeving of jurisprudentie.

S. (Susan) Zwerver

Natuurtoets Podium Amersfoort Vathorst

In opdracht van: Ontwikkelingsbedrijf Vathorst Beheer BV

Inhoud

1	Inleiding	2			
1.1	Aanleiding en context	2	4.2.4	Broedvogels	10
1.2	Onderzoeksvragen	2	4.2.5	Vissen	10
1.3	Leeswijzer	2	4.2.6	Amfibieën en reptielen	10
2	Plangebied en werkzaamheden	3	4.2.7	Ongewervelden	10
2.1	Beschrijving van het plangebied	3	4.3	Analyse	10
2.2	Beschrijving van de werkzaamheden	3	5	Resultaten en effectbeoordeling	11
3	Wettelijk kader en beschermde soorten	5	5.1	Grondgebonden zoogdieren	11
3.1	Wettelijk kader	5	5.2	Vleermuizen	11
3.2	Wet natuurbescherming	5	5.3	Jaarrond beschermde nesten	11
3.2.1	Soortbescherming	5	5.4	Algemene broedvogels	13
3.2.2	Zorgplicht	6	5.5	Amfibieën	13
3.2.3	Vogellijst	6	5.6	Overige soorten	13
3.3	Ontheffing, vergunning of vrijstelling	7	6	Conclusie en advies	14
4	Onderzoeksmethode	8	6.1	Beantwoording onderzoeksvragen	14
4.1	Literatuuronderzoek	8	6.2	Mitigerende maatregelen	14
4.2	Veldonderzoek	8	6.3	Conclusie	14
4.2.1	Vaatplanten	8	7	Bronnen	15
4.2.2	Vleermuizen	8	7.1	Literatuur	15
4.2.3	Grondgebonden zoogdiersoorten	9	7.2	Websites	15
			Bijlage A.	Overzicht algemene vrijstellingen	16

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en context

Momenteel wordt de woonwijk Vathorst bij Amersfoort gerealiseerd. Sinds de start van het project is inmiddels ruim driekwart van de circa 11.000 woningen gerealiseerd. Ontwikkelingsbedrijf Vathorst Beheer BV is voornemens om te starten met het bouwrijp maken van het plangebied voor de volgende fase.

Ruimtelijke ingrepen kunnen negatieve effecten veroorzaken op ter plaatse voorkomende beschermde soorten¹. Mogelijk worden daarbij verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming overtreden.

In dit kader heeft Ontwikkelingsbedrijf Vathorst Beheer BV aan Ecologisch Adviesbureau Viridis opdracht gegeven een onderzoek uit te voeren naar het voorkomen van beschermde plant- en diersoorten middels een wettelijk verplichte natuurtoets.

1.2 Onderzoeksvragen

Om goed voorbereid te zijn op een eventueel noodzakelijke ontheffingsaanvraag van de Wet natuurbescherming geeft een Natuurtoets Soortbescherming antwoord op de volgende onderzoeksvragen:

- Zijn in het plangebied beschermde soorten en/of verblijfplaatsen van deze soorten aanwezig of te verwachten?
- Ondervinden aanwezige beschermde soorten negatieve effecten van de voorgenomen ruimtelijke ingreep en de benodigde werkzaamheden?
- Is het mogelijk om optredende negatieve effecten op beschermde soorten te mitigeren? Zo ja, op welke wijze dient dit te geschieden?

- Is het noodzakelijk een ontheffing van de Wet natuurbescherming aan te vragen?

Voorliggend rapport geeft advies met betrekking tot de mogelijkheden om de geplande ruimtelijke ontwikkeling in overeenstemming met de Wet natuurbescherming uit te voeren.

1.3 Leeswijzer

In de rapportage worden bovenstaande onderzoeksvragen beantwoord. In hoofdstuk 2 zijn het plangebied en de werkzaamheden beschreven. In hoofdstuk 3 is het wettelijke kader met betrekking tot beschermde soorten in Nederland kort benoemd. In hoofdstuk 4 is de onderzoeksmethode beschreven en vervolgens zijn in hoofdstuk 5 de onderzoeksresultaten gepresenteerd (inclusief effectenbeoordeling). De conclusie en het advies zijn in hoofdstuk 6 beschreven. Tot slot is een overzicht van de geraadpleegde literatuur in hoofdstuk 7 opgenomen.

¹ Beschermde soorten: alle onder de Wnb beschermde soorten in de Provincie Utrecht

2 Plangebied en werkzaamheden

2.1 Beschrijving van het plangebied

Het plangebied beslaat een gedeelte van het grotere deelgebied "Podium". Het deelgebied Podium is als project onderdeel van het grootschalige ontwikkelingsproject Vathorst. Het plangebied, waarvan de begrenzing is weergegeven in Figuur 2.1, bestaat grotendeels uit braakliggende terreinen, welke in het voorjaar van 2017 zijn ingezaaid met graszaad, bosschages en een aantal parkeerterreinen. Aan de oostkant van het plangebied bevindt zich een aantal opstallen, waaronder een boerderij met schuren. Aan de noordkant wordt het plangebied begrenst door een spoorlijn, aan de oostzijde wordt het plangebied begrenst door de bestaande weg "Podium". De gehele zuidwestzijde wordt begrenst door bestaande bebouwing. Afbeelding 2.1 t/m 2.5 geeft een impressie van het plangebied en de directe omgeving.

2.2 Beschrijving van de werkzaamheden

De werkzaamheden aan het plangebied bestaan uit het bouwrijp van het gebied. Hiertoe zal de aanwezige bebouwing in februari 2018 gesloopt worden en zullen de bestaande bosschages en bomen binnen de begrenzing van het onderzoeksgebied worden verwijderd.

In de toekomstige inrichting wordt in ieder geval een kunstdepot met parkachtige omgeving gerealiseerd in de noordpunt van het plangebied. De rest van het plangebied krijgt een invulling voor woningbouw en kantoren, waarbij er t.z.t. veel nieuwe groenstructuren aangebracht worden.

Figuur 2.1 | Overzichtskartaal plangebied.

Afbeelding 2.1 | Boerderij gelegen in het noordoostelijk deel

Afbeelding 2.2 | Bijgebouw van de boerderij

Afbeelding 2.3 | Noordoostelijk deel van het plangebied

Afbeelding 2.4 | Braakliggende delen ingezaaid met graszaad

Afbeelding 2.5 | Luchtfoto van het plangebied en omgeving

3 Wettelijk kader en beschermde soorten

3.1 Wettelijk kader

De natuurwetgeving voor Nederland is per 1 januari 2017 vastgelegd in de Wet natuurbescherming. Deze wet vervangt drie wetten: de Natuurbeschermingswet, de Flora- en Faunawet en de Boswet. De Wet natuurbescherming heeft als doel bescherming, herstel en ontwikkeling van natuur zonder stijging van lasten voor bedrijven en burgers. Het bevoegd gezag is gedecentraliseerd naar de Provincies. Deze decentralisatie houdt in dat de provincies nu o.a. verantwoordelijk zijn voor het toetsen van ontheffingsaanvragen. RVO blijft wel het bevoegd gezag voor het verlenen van ontheffing of vrijstellingen voor activiteiten en projecten in gebruik, beheer of aanleg door het rijk.

Naast de Wet natuurbescherming bestaat in Nederland het Natuur Netwerk Nederland, waarvoor de provincies beleid maken.

3.2 Wet natuurbescherming

Binnen de wet zijn de beschermingsregimes voor Natura 2000-gebieden, soortbescherming en houtopstanden opgenomen als afzonderlijke hoofdstukken, waardoor de wet via duidelijke en eenvoudige regels voorziet in een heldere implementatie van de Europese natuurbeschermingsrichtlijnen. De Wet natuurbescherming kent drie beschermingscategorieën onder het hoofdstuk 3: 'soortbescherming':

- Alle van nature in Nederland in het wild levende vogels op grond van de Vogelrichtlijn (art 3.1);
- Soorten beschermd op grond van de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn (art. 3.5);
- Nationaal beschermde 'andere soorten' (art. 3.10).

3.2.1 Soortbescherming

Het hoofdstuk 'Soortbescherming' uit de Wet natuurbescherming bestaat uit drie aparte beschermingsregimes, ook wel de passieve soortbescherming genoemd: 1) de Vogelrichtlijn; 2) de Habitatrichtlijn, het

Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn en; 3) nationaal beschermde soorten. Voor deze drie beschermingsregimes gelden verschillende verboden en wettelijke belangen voor het aanvragen van een ontheffing.

Vogelrichtlijn (art 3.1)

Voor van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn gelden de volgende verbodsbepalingen:

- 1) opzettelijk doden en vangen van vogels;
- 2) opzettelijk vernielen van nesten, rustplaatsen en eieren;
- 3) eieren rapen en onder zich hebben;
- 4) opzettelijk verstoren van vogels;
- 5) het verbod onder 4) is niet van toepassing indien de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de gunstige staat van instandhouding van de populatie.

Een ontheffing voor het overtreden van de verbodsbepalingen van artikel 3.1 kan alleen verleend worden als voldaan wordt aan de criteria van de ontheffingsaanvraag (zie paragraaf 3.3) en één of meer van de onderstaande wettelijke belangen uit artikel 3.3, lid 4:

1. in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
2. in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
3. ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
4. ter bescherming van flora en fauna;
5. voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten;
6. het selectief vangen, onder zich hebben of verstandig gebruik van bepaalde vogels.

Habitatrichtlijn (art. 3.5)

Voor in het wild levende dieren van soorten, genoemd in de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern of het Verdrag van Bonn gelden de volgende verbodsbepalingen:

- 1) opzettelijk doden en vangen;
- 2) opzettelijk verstoren;
- 3) opzettelijk vernielen of rapen eieren;
- 4) opzettelijk beschadigen of vernielen voortplantings-plaatsen of rustplaatsen;
- 5) opzettelijk plukken of vernielen planten.

Een ontheffing voor het overtreden van de verbodsbepalingen van artikel 3.5 kan alleen verleend worden als voldaan wordt aan de criteria van de ontheffingsaanvraag (zie paragraaf 1.3) en één of meer van de onderstaande wettelijke belangen uit artikel 3.8, lid 5:

1. ter bescherming van flora en fauna, en instandhouding natuurlijke habitats;
2. ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij, wateren of andere vormen van eigendom;
3. in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
4. voor onderzoek of onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten of de daar toe benodigde kweek;
5. op selectieve wijze een aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben.

Nationale beschermde soorten (art 3.10)

Voor in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A gelden de volgende verbodsbepalingen:

- 1) opzettelijk te doden of te vangen;
- 2) opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of

Voor vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B gelden de volgende verbodsbepalingen:

- 1) in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Een ontheffing voor het overtreden van de verbodsbepalingen van artikel 3.10 kan alleen verleend worden als voldaan wordt aan de criteria van de ontheffingsaanvraag (zie paragraaf 3.3) en één of meer van de onderstaande wettelijke belangen uit artikel 3.10, lid 2:

- a. in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling;

- b. ter voorkoming van schade of overlast;
- c. ter beperking van de omvang van populaties;
- d. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden;
- e. in het kader van bestendig beheer of onderhoud landbouw of bossen;
- f. in het kader van bestendig beheer of onderhoud vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- g. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied; of
- h. in het algemeen belang.

Actieve soortbescherming

Naast de passieve soortbescherming zijn provincies wettelijk verplicht om soorten te beschermen middels de Natuurvisie (art. 1.7) en de actieve soortbescherming (art 1.12). In het kader van deze actieve bescherming kunnen de provincies de lijst met beschermde soorten uitbreiden en/of gebieden aanwijzen waarvoor een extra inspanning nodig is om de staat van instandhouding van populaties te behouden of herstellen.

3.2.2 Zorgplicht

Voor alle Natura 2000-gebieden, bijzondere natuurgebieden en voor alle in het wild levende dieren en planten (mét en zonder beschermstatus) is de zorgplicht van kracht (art. 1.11). De zorgplichtbepaling houdt in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt aan Natura 2000-gebieden, bijzondere natuurmonumenten en in het wild levende planten en dieren, evenals voor hun directe leefomgeving dergelijke handelingen achterwege laat, mitigerende maatregelen neemt of compenserende maatregelen neemt.

3.2.3 Vogellijst

Alle inheemse vogelsoorten zijn beschermd in het kader van de Vogelrichtlijn en het verdrag van Bern (art 3.1 en 3.5). Een aantal vogelsoorten hebben een dubbele beschermingsstatus omdat zij onder beide beschermingsregimes vallen. Voor deze soorten geldt het verbod 'opzettelijk verstoren' ongeacht of deze verstoring van wezenlijke invloed is op de gunstige staat van instandhouding van de populatie.

Tijdens het broedseizoen zijn ook de nesten van vogels beschermd, waarbij er geen standaard periode is vastgesteld voor het broedseizoen. De meeste vogels maken elk jaar een nieuw nest of zijn in staat een nieuw nest te maken. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keert elk jaar terug naar hetzelfde nest. Deze nesten zijn jaarrond beschermd waardoor de verbodsbepalingen van artikel 3.1 en 3.5 (afhankelijk van de soort) van de Wet natuurbescherming het gehele jaar van toepassing zijn (zie ook Kader 3.1). De wetgever verstaat onder vaste verblijfplaatsen van vogels ook nesten en holtes waar de vogels ook buiten de broedtijd regelmatig verblijven.

3.3 Ontheffing, vergunning of vrijstelling

Het is mogelijk om voor de in de Wet natuurbescherming vermelde verboden een ontheffing of vergunning aan te vragen. Er kan alleen een ontheffing verleend worden als er aan drie criteria is voldaan:

- Er is geen alternatieve bevredigende oplossing mogelijk;
- Er moet sprake zijn van een wettelijk belang behorend bij het artikel dat overtreden wordt;

- Er mag geen afbreuk aan de staat van instandhouding van de populatie plaatsvinden.

Vrijstelling

Het is niet altijd nodig om een ontheffing aan te vragen wanneer er gevolgen voor beschermde planten- en diersoorten optreden. Er zijn verschillende soorten vrijstellingen van de verboden voor beschermde soorten mogelijk. Er hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden indien strikt en aantoonbaar gewerkt wordt volgens een door het Ministerie van Economische Zaken goedgekeurde gedragscode. De Zorgplicht blijft ook bij het werken via een gedragscode onverminderd van kracht. Naast de gedragscode is ook een vrijstelling in de vorm van een ministeriële regeling te krijgen (art 3.11). Deze ministeriële regelingen zijn opgesteld door Gedeputeerde Staten als vrijstellingslijsten. Zie Bijlage A voor een overzicht voor de vrijgestelde soorten.

In onderhavige rapportage wordt niet ingegaan op de voorkomende soorten van de vrijstellingslijst.

Kader 3.1 | Jaarrond beschermde vogelnesten

De meeste vogels gebruiken hun nest slechts eenmalig voor de voortplanting. Elk jaar bouwen de dieren een nieuw nest op meestal een andere locatie. Nesten van deze vogels zijn slechts gedurende het broedseizoen beschermd. Er zijn echter ook vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn en waarop de verbodsbepalingen van artikel 3.1 en 3.5 (afhankelijk van de soort) van de Wet natuurbescherming het gehele jaar van toepassing zijn. Er worden 5 categorieën onderscheiden:

1. Vogels waarvan de nesten ook buiten het broedseizoen als vaste rust- en verblijfplaats gebruikt worden (voorbeeld: steenuil).
2. Koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk zijn van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: gierzwaluw en huismus).
3. Vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: ooievaar en kerkuil).
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen. (voorbeeld: buizerd en ransuil).
5. De volgende vogelsoorten behoren tot deze categorie: vogels die weliswaar terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of in de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. De nesten van deze soorten zijn buiten het broedseizoen niet beschermd, tenzij zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

4 Onderzoeksmethode

Om antwoord te kunnen geven op de onderzoeksvragen is een toetsing in het kader van de Wet natuurbescherming uitgevoerd. Hiermee is de ecologische waarde van het plangebied door middel van een literatuuronderzoek en soortspecifieke inventarisaties onderzocht. Op deze manier wordt het voorkomen van beschermde soorten binnen de Wet natuurbescherming bepaald. De gebruikte onderzoeksmethoden worden hieronder beschreven.

4.1 Literatuuronderzoek

Voor het literatuuronderzoek is gebruik gemaakt van bekende verspreidingsgegevens van beschermde soorten uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF), verspreidingsatlassen van relevante soorten, het archief van Bureau Viridis en vrij beschikbare verspreidingsgegevens. Ook is het flora en fauna archief van de Gemeente Amersfoort geraadpleegd voor het literatuuronderzoek. De resultaten van het literatuuronderzoek hebben uitgewezen welke beschermde soorten in de omgeving van het plangebied verwacht kunnen worden. Tijdens het veldbezoek is speciale aandacht besteed aan het mogelijke voorkomen van deze soorten.

4.2 Veldonderzoek

Naast het literatuuronderzoek heeft Ecologisch Adviesbureau Viridis soortspecifieke inventarisaties uitgevoerd. De onderzoeksdata en omstandigheden zijn per soort(groep) weergegeven in Tabel 4.1. Indien gedurende een onderzoek naar een specifieke soortgroep andere beschermde soorten zijn waargenomen, zijn deze soorten ook meegenomen in de resultaten. Alle waarnemingen worden digitaal vastgelegd met behulp van een tablet en de software WrnPro.

Tijdens het veldonderzoek is het voorkomen van de soortgroepen vaatplanten, grondgebonden zoogdieren, vleermuizen, vogels, vissen, amfibieën, reptielen

en ongewervelden onderzocht. In paragraaf 4.2.1 t/m 4.2.7 wordt per soortgroep de gebruikte methodiek uitgelegd.

Tabel 4.1 | Onderzoeksdata en omstandigheden

Soorten	Datum	Tijdstip	Temp (°C)	Neerslag (mm)
Steenuil	15-2	avond	8	geen
Steenuil	1-3	avond	6	lichte regen
Steenuil	15-2	avond	12	geen
Huismus	12-4	ochtend	12	geen
Huismus	4-05	ochtend	8	geen
Overige	11-5	dag	22.8	geen
Gierzwaluw	9-6	avond	15	geen
Gierzwaluw	19-6	avond	23.6	geen
Gierzwaluw	4-7	avond	18,6	geen
Vleermuis zomer	9-6	avond	15	geen
Vleermuis zomer	10-7	ochtend	20	geen
Vleermuis najaar	15-8	avond	17	geen
Vleermuis najaar	12-9	avond	13	geen

4.2.1 Vaatplanten

Het projectgebied is vlakdekkend geïnventariseerd op het voorkomen van beschermde soorten. Indien beschermde soorten zijn aangetroffen, is de exacte groeiplaats ingevoerd. Bijzondere soorten (onder andere soorten van de rode lijst of soorten met een grote indicerende waarde) zijn eveneens op de exacte groeiplaats ingevoerd.

4.2.2 Vleermuizen

Gedurende het jaar maken vleermuizen gebruik van verschillende typen verblijfplaatsen en hebben een vaste cyclus die gedurende het jaar wordt gevolgd. Afhankelijk van het weer houden vleermuizen van half oktober tot maart winterslaap in een winterverblijf. Na de winterslaap verblijven vleermuizen vaak tijdelijk in kleine groepen in tussenverblijven. Vanaf mei verzamelen de vrouwtjes zich in kraamkolonies en worden de jongen geboren en gezoogd. De mannen leven dan gezamenlijk of solitair in zomerverblijven. De keuze van de kraamverblijfplaatsen is soortspecifiek.

Sommige soorten, bijvoorbeeld de rosse vleermuis, vormen kolonies altijd in boomholtes, andere soorten als laatvlieger en gewone dwergvleermuis zitten bijna altijd in gebouwen. In de kraamperiode wordt regelmatig van kraamverblijfplaats gewisseld. Dit heeft waarschijnlijk te maken met het aantal parasieten in de kraamverblijfplaats.

Kraamverblijfplaatsen worden gevonden in spouwmuren, onder dakpannen, onder het dakbeschot, achter boeiplanken, houten betimmeringen, etc.

In augustus, wanneer de jongen min of meer zelfstandig zijn, breekt de paartijd aan. De grote kolonies vallen dan meestal uiteen. Mannetjes van een aantal soorten bezetten tijdens de paartijd een verblijfplaats binnen een territorium, van waaruit ze vrouwtjes aantrekken om mee te paren. Hierbij maken ze gebruik van een baltsroep. Afhankelijk van het weer zet dit door tot september of oktober, waarna vleermuizen weer naar hun winterverblijf vertrekken.

Het onderzoek naar vleermuizen is uitgevoerd volgens de richtlijnen van het vleermuisprotocol (2017). Dit protocol is ontwikkeld door de Zoogdierverseniging en het Netwerk Groene Bureaus (NGB) in samenwerking met de Dienst Landelijk Gebied en de Gegevensautoriteit Natuur (GaN). Vleermuisonderzoek heeft plaatsgevonden met een batdetector (Pettersson D240 & M500-384) met geluidsopnameapparatuur. Indien een soort niet op naam gebracht kon worden, zijn digitale opnames gemaakt die later met speciale computerprogrammatuur gedetermineerd zijn.

Het onderzoek wordt voornamelijk gericht op verblijfplaatsen in de bebouwing in het plangebied. Daarnaast worden de aanwezige bomen gecontroleerd op geschikte holtes die mogelijk kunnen dienen als verblijfplaats. Naast het onderzoek naar verblijfplaatsen zal er gekeken worden naar de aanwezigheid van essentiële foeragegebieden en vliegroutes.

Zomer- en kraamverblijfplaatsen

Het onderzoek naar zomerverblijfplaatsen (zomer- en kraamverblijven) vindt plaats middels twee bezoeken (nacht- en ochtendbezoek) in de periode 15 mei – 15 juli. Het nachtonderzoek start circa 30 minuten voor zonsondergang en loopt door tot circa twee uur na zonsondergang. Het ochtendbezoek start circa 2 uur voor zonsopkomst en loopt door tot 30 minuten na zonsopkomst. De bezoeken liggen minimaal 14 dagen uiteen. Indien er tijdens het eerste bezoek laatvliegers

aangetroffen worden, dient er een tweede avondbezoek uitgevoerd te worden conform het Vleermuisprotocol (2017). Onderzoek naar verblijfplaatsen heeft plaatsgevonden onder geschikte weersomstandigheden: avondtemperatuur > 10°C, wind < 3 Bft.

Paar- & winterverblijfplaatsen

Vleermuizen paren in de herfst op vaste plaatsen, zogenaamde paarplaatsen. Deze zijn door het bevoegd gezag ook beoordeeld als vaste verblijfplaats en zijn jaarrond beschermd. Het onderzoek naar paarverblijfplaatsen en baltsende vleermuizen vindt plaats middels twee avondbezoeken in de periode 15 augustus – 1 oktober. Het onderzoek om paarverblijfplaatsen in beeld te brengen start een uur na zonsondergang en duurt tot circa middernacht. Tijdens de paarperiode zwermen vleermuizen rond middernacht ook bij plekken waar ze (massaal) overwinteren. De dieren vliegen gedurende enige tijd (half uur) rondom de openingen waarbij deze steeds even een opening aantikken en dan weer verder vliegen. Hierbij vliegen meerdere dieren door elkaar. Dit wordt ook wel het middennacht-zwermen genoemd. De twee bezoeken moeten minimaal 14 dagen uiteen liggen. Vleermuizen zijn vroeg op de avond goed waar te nemen, waarbij de vleermuizen vanaf circa een uur na zonsondergang duidelijk hun baltsroep laten horen. De meeste soorten roepen vanaf een vaste plaats, de gewone dwergvleermuis doet dat echter vliegend. Hierdoor is niet altijd een duidelijke paarplaats aan te wijzen. Onderzoek naar paar- en winterverblijfplaatsen heeft plaatsgevonden onder geschikte weersomstandigheden: avondtemperatuur > 10°C, wind < 3 Bft.

4.2.3 Grondgebonden zoogdiersoorten

Tijdens de veldbezoeken bleek dat geen geschikte biotopen voor beschermde kleine zoogdieren aanwezig zijn. Voor de noordse woelmuis ontbreken zeer vochtige omstandigheden met bij voorkeur een wisselende waterstand. Voor de waterspitsmuis ontbreekt helder, plantenrijk ondiep water in combinatie met het gehele jaar aanwezige gevarieerde oeverbegroeiingen. Voor de overige kleine beschermde zoogdieren ligt het plangebied ver buiten hun natuurlijke verspreidingsgebied waardoor de aanwezigheid ter plaatse uitgesloten kan worden. Er is dan ook geen onderzoek met inlooppvallen naar beschermde kleine zoogdieren uitgevoerd.

Tijdens alle bezoeken aan het plangebied zijn alle waarnemingen (onder andere sporen, haren, keutels

of prenten) van beschermde grondgebonden zoogdieren genoteerd.

4.2.4 Broedvogels

Nesten van alle vogels zijn beschermd gedurende de periode dat ze gebruikt worden. Daarnaast zijn de nesten van een aantal vogels jaarrond beschermd. Het betreffen vooral roofvogels en uilen, maar ook huismus en gierzwaluw. De aanwezigheid van nesten of nestlocaties van jaarrond beschermde vogels is onderzocht. Hierbij zijn de richtlijnen uit de soortenstandaards leidend geweest (Ministerie van EZ, 2014) Deze soortenstandaards zijn inmiddels vervangen door de kennisdocumenten van Bij12.

Steenuil

Het onderzoek naar de aanwezigheid van steenuil heeft plaatsgevonden in meest optimale periode, 15 februari tot en met 15 april, vanaf een halfuur na zonsopgang tot middernacht. Om de aanwezigheid van de steenuil vast te stellen wordt de baltsroep van de steenuil afgespeeld. Indien steenuilen aanwezig zijn, zullen deze op de afgespeelde roep reageren.

Huisumus en gierzwaluw

Voor huisumus geldt dat in de periode tussen 1 april en 15 mei twee ochtendbezoeken gebracht zijn. Voor het inventariseren van gierzwaluw zijn in de periode tussen 15 mei en 15 juli drie avondbezoeken gebracht, in de periode tussen 21.00 uur en 22.30 uur. Voor al deze onderzoeken is een tussenliggende periode van minimaal 10 dagen aangehouden (Soortenstandaard Huisumus en Gierzwaluw, 2014).

4.2.5 Vissen

In en rondom het plangebied komen een aantal watergangen voor. Tijdens het veldonderzoek zijn de wateren worden bemonsterd met een schepnet om te onderzoeken welke vissoorten aanwezig zijn.

4.2.6 Amfibieën en reptielen

Tijdens het veldbezoek is onderzocht of voor beschermde amfibieën en reptielen geschikte leefgebieden aanwezig zijn, indien dat het geval was, is nader onderzoek aan de soorten verricht.

4.2.7 Ongewervelden

Tijdens het veldbezoek is onderzocht of er voor deze soorten geschikt leefgebied aanwezig is. Indien dat het geval was, is nader onderzoek aan de soorten verricht.

4.3 Analyse

De uit het literatuuronderzoek en veldonderzoek verkregen verspreidingsgegevens van beschermde soorten zijn geanalyseerd om na te gaan of er bij de uitvoering van de werkzaamheden mogelijk verbodsbepalingen (art. 3.1, 3.5 of 3.10) van de Wet natuurbescherming worden overtreden. Wanneer blijkt dat er mogelijk beschermde soorten voorkomen die negatieve effecten kunnen ondervinden van de plannen is dit beschreven. Wanneer mogelijk worden alternatieven aangeboden om negatieve effecten te voorkomen of te verzachten. Indien het voorkomen van de soorten en/of de negatieve effecten nader onderzoek behoeft, wordt dit aangegeven in de toetsing.

5 Resultaten en effectbeoordeling

Hierna zijn de resultaten van het literatuuronderzoek en veldonderzoek per soortgroep besproken. Daarbij is per soortgroep een effectenbeoordeling opgenomen, waarin helder beschreven wordt of er negatieve effecten op strikt beschermde soorten te verwachten zijn en, indien van toepassing, of er mitigerende maatregelen mogelijk zijn om deze effecten te voorkomen.

5.1 Grondgebonden zoogdieren

In de NDFF zijn geen waarnemingen bekend van grondgebonden zoogdieren binnen de begrenzing en in de directe omgeving van het plangebied. Tijdens het veldonderzoek zijn (sporen van) konijn en vos aangetroffen binnen en net buiten de begrenzing van het plangebied. Deze soorten staan echter op de vrijstellingslijst van de Provincie Utrecht (Bijlage A).

Effectbeoordeling

Negatieve effecten op beschermde grondgebonden zoogdieren zijn, door hun afwezigheid uitgesloten. Er zijn verblijfplaatsen van vos en konijn aanwezig binnen de begrenzing van het plangebied. In het kader van de zorgplicht dienen er algemene mitigerende maatregelen uitgevoerd te worden. Deze worden besproken in paragraaf 6.2.

5.2 Vleermuizen

In de NDFF zijn geen gegevens bekend van het voorkomen van vleermuizen in de directe omgeving van het plangebied. Dit ondersteunt de resultaten van het veldonderzoek. Tijdens een veldbezoek bij daglicht zijn de betreffende panden nauwkeurig onderzocht op mogelijke invliegopeningen voor vleermuizen. Er zijn hierbij geen geschikte invliegopeningen aangetroffen. Gedurende de vleermuisonderzoeken zijn rond de boerderij en schuren is eenmaal een foeragerende gewone dwergvleermuis aangetroffen. Tijdens de andere bezoeken zijn geen vleermuizen aangetroffen.

basis hiervan wordt geconcludeerd dat vaste verblijfplaatsen van vleermuizen in en direct rondom de boerderij zijn uitgesloten.

Boven het braakliggende terrein ten zuidwesten van de boerderij zijn 2 foeragerende gewone dwergvleermuizen en 1 foeragerende ruige dwergvleermuis aangetroffen. Dit betroffen zeer kortstondige waarnemingen vroeg in het voorjaar. Tijdens opvolgende bezoeken zijn geen foeragerende vleermuizen waargenomen waardoor uitgesloten wordt dat het hier een essentieel foerageergebied betreft.

De bosschages binnen het plangebied zijn onderzocht op bomen met geschikte holtes welke kunnen dienen als verblijfplaatsen voor vleermuizen. Deze zijn niet aangetroffen. Vaste verblijfplaatsen in boomholtes kunnen worden uitgesloten.

Effectbeoordeling

Door het ontbreken van mogelijke invliegopeningen en holtes, alsmede het zeer kleine aantal waarnemingen van vleermuizen gedurende de soortspecifieke onderzoeken kan worden uitgesloten dat er door de werkzaamheden negatieve effecten op zullen treden ten aanzien van vleermuizen.

5.3 Jaarrond beschermde nesten

In de NDFF zijn geen gegevens bekend van het voorkomen van jaarrond beschermde nesten in de directe omgeving van het plangebied. Tijdens de veldonderzoek zijn de bomen en de bebouwing onderzocht op de aanwezigheid van deze nesten.

De boerderij en de schuren zijn onderzocht op jaarrond beschermde nesten van gebouwbewonende vogels zoals huismus en gierzwaluw. De panden zijn hierbij visueel onderzocht op mogelijke nestplaatsen. In alle panden ontbreken geschikte invliegopeningen voor gierzwaluwen. Daarnaast zijn tijdens de gerichte

veldonderzoeken geheel geen gierzwaluwen aangetroffen. Er kan worden uitgesloten dat gierzwaluwen gebruik maken van de te slopen bebouwing.

Ten westen van de boerderij zijn twee grote nesten aanwezig. Het betreft hier een oud kraaiennest (afbeelding 5.1) en een eksternest (afbeelding 5.2). Deze nesten zijn gedurende de veldonderzoeken in 2017 gemonitord, hieruit bleek dat beide nesten niet in gebruik zijn geweest.

Afbeelding 5.1 | Verlaten kraaiennest

Afbeelding 5.2 | Verlaten eksternest

In de schuur met pannendak naast de boerderij (afbeelding 5.3) zijn vijf oude huismusnesten aangetroffen. Deze oude nesten bevinden zich bij de hoekpannen achter de dakgoot (afbeelding 5.4). Bij geen van de bezoeken is activiteit van huismussen waargenomen. De nesten zijn het broedseizoen 2017 niet in gebruik geweest. Van belang is het te weten dat er voorafgaand aan en tijdens het onderzoek geen dusdanig verstorende activiteiten hebben plaatsgehad rondom

de gebouwen en oude nestplaatsen waardoor de huismussen zijn verdwenen. De huismussen hebben de nestplaatsen dan ook niet gedwongen verlaten. De nesten van de huismus zijn jaarrond beschermd, tenzij deze permanent verlaten zijn.

Het bevoegd gezag heeft niet beschreven wanneer een nest permanent verlaten is, echter is in een uitspraak van de Raad van State in de zaak 201306769/1/R6 van 20 augustus 2014 een definitie weergegeven van de verweerder welke niet door het bevoegd gezag weerlegt is: “Een nest is volgens provinciale staten permanent verlaten als het gedurende één broedseizoen niet wordt gebruikt. Zo’n nest is dan niet langer aan te merken als vaste rust- of verblijfplaats, aldus provinciale staten.”²

Afbeelding 5.3 | Schuur met oude huismussennesten

Afbeelding 5.4 | Achter de dakgoot zijn deels de oude nesten te zien.

² RvS 20 augustus 2014. ECLI:NL:RVS:2014:3060

Gezien het bovenstaande, het ontbreken van activiteit gedurende zowel de gerichte onderzoeken als tijdens de onderzoeken naar andere soorten, en het ontbreken van waarnemingen uit de literatuur, wordt geconcludeerd dat de nesten permanent verlaten zijn.

Effectbeoordeling

Vanwege het ontbreken van geschikte nestlocaties voor en de afwezigheid van de soort tijdens gerichte veldonderzoeken kan worden uitgesloten dat er negatieve effecten op gierzwaluwen op zullen treden.

Het aangetroffen kraaien-, en eksternest zijn niet in gebruik geweest en daarom niet jaarrond beschermd. Er zijn geen negatieve effecten te verwachten door uitvoer van de werkzaamheden.

De oude huismusnesten in de schuur met het pannendak zijn beoordeeld als zijnde permanent verlaten. Hierdoor verliezen zij de status van jaarrond beschermd nest, zoals hierboven is toegelicht. Er kan daarom worden uitgesloten dat er negatieve effecten op zullen treden.

5.4 Algemene broedvogels

In de NDFF zijn veel waarnemingen van algemene broedvogels, deze zijn voornamelijk in de bosschages ten zuiden van de boerderij vastgesteld. Het betreffen soorten als pimpelmees, tjiftjaf, vink en winterkoning. Ook tijdens het veldbezoek zijn diverse soorten algemene broedvogels aangetroffen.

Effectbeoordeling

Bij het verwijderen van de bosschages kunnen er negatieve effecten op vogels optreden. Algemene broedvogels zijn niet beschermd onder de Wet natuurbescherming, de in gebruik zijnde nesten van deze soorten echter wel. Daarom dient er bij het verwijderen

van de bomen rekening te worden gehouden met de aanwezigheid van in gebruik zijnde nesten. In dit kader dienen er mitigerende maatregelen uitgevoerd te worden. Deze worden besproken in paragraaf 6.2.

5.5 Amfibieën

In de NDFF zijn geen waarnemingen bekend van beschermde amfibieën in of nabij het plangebied. In het plangebied zijn tijdens het veldonderzoek geen beschermde amfibieën aangetroffen. Wel is er een bruine kikker aangetroffen, dit is een algemene soort en valt onder de onder de vrijstellingslijst van de Provincie Utrecht.

Effectbeoordeling

Er zijn geen beschermde amfibieën aangetroffen. Geschikt biotoop voor deze soorten ontbreekt in het plangebied. Beschermde soorten amfibieën stellen specifieke voorwaarden aan hun leefgebied die in het plangebied niet aanwezig zijn.

Negatieve effecten op beschermde amfibieën zijn uitgesloten.

5.6 Overige soorten

Er is geen geschikt leefgebied aanwezig voor beschermde soorten vaatplanten, vissen, reptielen en ongewervelden in het plangebied. Ook in de NDFF zijn geen waarnemingen bekend. Aanwezigheid van deze soorten wordt dan ook uitgesloten in het plangebied.

Effectbeoordeling

Negatieve effecten op beschermde soorten vaatplanten, vissen, reptielen en ongewervelden worden niet verwacht.

6 Conclusie en advies

6.1 Beantwoording onderzoeksvragen

Om na te gaan of door de ruimtelijke ontwikkeling in het plangebied verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming al dan niet overtreden worden, worden de onderzoeksvragen onderstaand beantwoord.

- Zijn in het plangebied beschermde soorten en/of verblijfplaatsen van deze soorten aanwezig of te verwachten?

Er zijn 2 foeragerende gewone dwergvleermuizen en 1 foeragerende ruige dwergvleermuis waargenomen in het plangebied. Tijdens de soortgerichte onderzoeken zijn geen andere (verblijfplaatsen van) beschermde soorten vastgesteld.

- Ondervinden aanwezige beschermde soorten negatieve effecten van de voorgenomen ruimtelijke ingreep en de benodigde werkzaamheden?

Nee, het plangebied maakt geen deel uit van een essentieel foerageergebied van de waargenomen soorten.

- Is het mogelijk om optredende negatieve effecten op beschermde soorten te mitigeren? Zo ja, op welke wijze dient dit te geschieden?

Niet noodzakelijk aangezien er geen negatieve effecten optreden.

- Is het noodzakelijk een ontheffing van de Wet natuurbescherming aan te vragen?

Nee, het is niet noodzakelijk om een ontheffing aan te vragen.

6.2 Mitigerende maatregelen

Indien de beschreven mitigerende maatregelen in acht worden genomen, is er geen sprake van een overtreding van de Wet natuurbescherming.

Vanuit de Wet Natuurbescherming geldt een algemene zorgverplichting (Artikel 1.11 van de Wet Natuurbescherming). Om invulling te geven aan deze

zorgverplichting zijn de volgende mitigerende maatregelen noodzakelijk:

- De uitvoerder dient de werkzaamheden in het plangebied met de minste schade voor aanwezige planten en dieren uit te voeren. De werkzaamheden dienen vanuit één richting te worden uitgevoerd zodat eventueel aanwezige (grondgebonden) dieren de tijd hebben voor de werkzaamheden uit te vluchten naar een nieuwe leefomgeving. Daarnaast dient zoveel mogelijk gebruik te worden gemaakt van bestaande wegen en paden.
- Bij het uitvoeren van de werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met mogelijke broedgevallen van algemene broedvogels. Indien de werkzaamheden uitgevoerd worden in het broedseizoen (half maart – eind juli) dient het gebied voor aanvang gecontroleerd en vrijgegeven te worden door een ter zake kundige;
- Ook buiten het broedseizoen zijn broedgevallen mogelijk, indien tijdens het uitvoeren van werkzaamheden een broedgeval aangetroffen wordt dienen de werkzaamheden onmiddellijk stilgelegd te worden en dient er contact opgenomen te worden met een ter zake kundige.
- In de directe omgeving van het plangebied (locatie Laak 2b) is een kolonie oeverwaluwen vastgesteld. Oeverwaluwen koloniseren eenvoudig en snel nieuwe geschikte nestlocaties. Om deze reden dient er tijdens uitvoering van de werkzaamheden zorg voor gedragen te worden dat er geen steile zandwanden (1:1) aangelegd worden.

6.3 Conclusie

Met inachtneming van de beschreven mitigerende maatregelen, zijn negatieve effecten van de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling op strikt beschermde soorten uitgesloten. Een ontheffing van de Wet natuurbescherming is niet aan de orde.

7 Bronnen

7.1 Literatuur

Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff, De Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). – Nederlandse Fauna 7. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters & J.C. Buys (redactie), 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. – Natuur van Nederland 12. Naturalis Biodiversity Center & Eis Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden.

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (RAVON) (redactie) 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. – Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

Dietz, C., O. von Helversen & D. Nill, 2011. Vleermuisen Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika. Vertaling en bewerking PHC Lina. De Fontein/Tirion Uitgevers BV, Utrecht.

Flora en fauna archief gemeente Amersfoort, 2017

Kleukers, R.M.J.C., E.J. van Nieukerken, B. Odé, L.P.M. Willemse & W.K.R.E. van Wingerden, 1997. De sprinkhanen en krekels van Nederland (Orthoptera).

– Nederlandse Fauna 4. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, 2002. De Nederlandse libellen (Odonata). – Nederlandse Fauna 4. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

Raad van State. (2014, 20 augustus). Bedrijventerrein Nieuw Reijerwaard. Geraadpleegd <https://www.raadvanstate.nl/uitspraken/zoeken-in-uitspraken/tekst-uitspraak.html?id=80547>

SOVON Vogelonderzoek Nederland, 2002. Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000. – Nederlandse Fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

Zwerver, S., 2017. Natuurtoets Laak 2B, Amersfoort Vathorst. Ecologisch Adviesbureau Viridis, Culemborg, PRNR-2017-14.

7.2 Websites

Verspreidingsatlas planten
Via www.verspreidingsatlas.nl/planten

Nationale Databank Flora en Fauna
Via www.ndff-ecogrid.nl

Bijlage A. Overzicht algemene vrijstellingen

Tabel 1 | Overzicht vrijgestelde soorten Provincie Utrecht

Soortgroep	Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Zoogdieren	Aardmuis	<i>Microtus agrestis</i>
Zoogdieren	Bosmuis*	<i>Apodemus sylvaticus</i>
Zoogdieren	Bunzing	<i>Mustela putorius</i>
Zoogdieren	Dwergmuis	<i>Micromys minutus</i>
Zoogdieren	Dwergspitsmuis	<i>Sorex minutus</i>
Zoogdieren	Egel	<i>Erinaceus europaeus</i>
Zoogdieren	Gewone bosspitsmuis	<i>Sorex areneus</i>
Zoogdieren	Haas	<i>Lepus europeus</i>
Zoogdieren	Hermelijn	<i>Mustela erminea</i>
Zoogdieren	Huisspitsmuis*	<i>Crocidura russula</i>
Zoogdieren	Konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>
Zoogdieren	Ondergrondse woelmuis	<i>Pitymys subterraneus</i>
Zoogdieren	Ree	<i>Capreolus capreolus</i>
Zoogdieren	Rosse woelmuis	<i>Clethrionomys glareolus</i>
Zoogdieren	Tweekleurige bosspitsmuis	<i>Sorex coronatus</i>
Zoogdieren	Veldmuis*	<i>Microtus arvalis</i>
Zoogdieren	Vos	<i>Vulpes vulpes</i>
Zoogdieren	Wezel	<i>Mustela nivalis</i>
Zoogdieren	Woelrat	<i>Arvicola terrestris</i>
Reptielen/amfibieën	Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>
Reptielen/amfibieën	Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>
Reptielen/amfibieën	Kleine watersalamander	<i>Triturus vulgaris</i>
Reptielen/amfibieën	Meerkikker	<i>Pelophylax ridibundus (Rana ridibunda)</i>
Reptielen/amfibieën	Middelste groene kikker / Bastaardkikker	<i>Pelophylax klepton esculentus (Rana esculenta)</i>

* voor deze soort geldt een algemene vrijstelling in/op gebouwen bijbehorende erven (Wnb 3.10, lid 3)

